

ΤΕΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΣΧΟΛΗ: ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ: ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«ΑΝΕΡΓΙΑ ΚΑΙ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΤΗΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΔΕΚΑΕΤΙΑ »

ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ: ΜΑΡΙΑ ΚΑΛΛΙΟΠΗ ΡΟΥΣΑΚΗ

A.M.:14632

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ 2014

ΤΕΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΣΧΟΛΗ: ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ: ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ
ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«ΑΝΕΡΓΙΑ ΚΑΙ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΤΗΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΔΕΚΑΕΤΙΑ »

ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ: ΜΑΡΙΑ ΚΑΛΛΙΟΠΗ ΡΟΥΣΑΚΗ

A.M.:14632

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΡΟΚΙΔΑΣ

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ 2014

Ευχαριστίες

Η παρούσα πτυχιακή εργασία εκπονήθηκε από τη φοιτήτρια Μαρία Καλλιόπη Ρουσάκη του τμήματος Διοίκησης Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων και Οργανώσεων του Τ.Ε.Ι Μεσολογγίου.

Κατά κύριο λόγο, οφείλω να εκφράσω τις θερμές μου ευχαριστίες στον επιβλέποντα Θεόδωρο Κροκίδα, ο οποίος προσέφερε το ενδιαφέρον θέμα και την εμπιστοσύνη που μου έδειξε δίνοντάς μου τη δυνατότητα να εκπονήσω την πτυχιακή μου εργασία στο συγκεκριμένο επιστημονικό τομέα. Τον ευχαριστώ επίσης για τις πολύτιμες γνώσεις και συμβουλές που μου παρείχε καθ' όλη τη διάρκεια της εργασίας, καθώς και για την απρόσκοπτη υποστήριξη και καθοδήγηση που μου παρείχε καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών μου.

Θα ήταν παράλειψή μου να μην ευχαριστήσω την οικογένειά μου για τα όσα έχει κάνει για μένα και τους καρδιακούς μου φίλους για τη στήριξη, τη συμπαράσταση και την κατανόησή τους

Περίληψη

Μέσα από την μελέτη που προέκυψε για την συγγραφή της παρούσας εργασίας καταλήγουμε στο ότι η ανεργία και ο πληθωρισμός είναι δύο παράγοντες της οικονομίας της κάθε χώρας έχουν μεγάλη επιρροή στους οικονομικούς δείκτες της αγοράς. Στην μελέτη μας θα εξετάσουμε την σχέση της ανεργίας και του πληθωρισμού καθώς και πώς αυτοί διαμορφώθηκαν τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα.

Η ανεργία, είναι ένας παράγοντας που επηρεάζεται άμεσα από το οικονομικό περιβάλλον. Σε μία οικονομία σε ύφεση η ζήτηση μειώνεται λόγω της μείωσης της αγοραστικής δύναμης των καταναλωτών. Η μειωμένη ζήτηση οδηγεί τις επιχειρήσεις είτε σε μείωση της παραγωγής είτε σε μείωση των επενδύσεων, με αποτέλεσμα την μείωση των θέσεων εργασίας.

Ο πληθωρισμός είναι ένας δείκτης της αύξησης ή μείωσης του γενικού επιπέδου των τιμών σε μια αγορά. Ο δείκτης αυτός επηρεάζεται και από τους εξωτερικούς και από τους εσωτερικούς παράγοντες της αγοράς.

Σε περιόδους με υψηλό πληθωρισμό έχουμε μειωμένη ανεργία ενώ σε περιπτώσεις μεγάλης ανεργίας έχουμε χαμηλό έως αρνητικό πληθωρισμό. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η πορεία του πληθωρισμού και της ανεργίας στην Ελλάδα όπου τα τελευταία χρόνια της κρίσης η ανεργία έχει αγγίξει το ποσοστό του 27% ενώ ο πληθωρισμός κυμαίνεται σε αρνητικά επίπεδα της τάξεως του -1.5%.

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες	3
Περίληψη	4
Εισαγωγή	7
Κεφάλαιο 1	8
Η ανεργία	8
1.1. Ορισμός και βασικές έννοιες	8
1.1.1 Διαρθρωτική ή δομική ανεργία.....	9
1.1.2 Τεχνολογική ανεργία.....	9
1.1.3 Ανεργία τριβής.....	10
1.1.4 Εποχική ανεργία.....	10
1.2. Συγκαλυμμένη ανεργία, λανθάνουσα απασχόληση και συγκαλυμμένη απασχόληση	11
1.3. Οι θεωρίες για την ανεργία.....	11
1.4. Η ανεργία στην Ελλάδα και τον κόσμο	12
1.4.1 Ανεργία στην Ελλάδα τα χρόνια της κρίσης	16
1.5. Οι επιπτώσεις της ανεργίας	19
1.6. Μέτρα για την αντιμετώπιση της ανεργίας	20
Κεφάλαιο 2	22
Πληθωρισμός.....	22
2.1 Ορισμοί και έννοιες πληθωρισμού	22
2.1.1 Δείκτες τιμών.....	23
2.1.2 Είδη πληθωρισμού	24
2.2 Επιπτώσεις του Πληθωρισμού στην οικονομία και τις επιχειρήσεις.....	29
2.3 Πληθωρισμός στην Ελλάδα και τον κόσμο.....	31
2.4 Μέτρα αντιμετώπισης	34
Κεφάλαιο 3	36
Πληθωρισμός και ανεργία.....	36

3.1 Καμπύλη Phillips.....	36
3.2 Σχέση Πληθωρισμού και ανεργίας	37
Κεφάλαιο 4	40
4.1 Συμπεράσματα-Επίλογος.....	40
4.2 Ελληνική/Ξένη Βιβλιογραφία	41
4.3 Διαδικτυακές πηγές.....	43

Εισαγωγή

Ανεργία είναι η κατάσταση κατά την οποία τα άτομα που μπορούν και επιδιώκουν να εργαστούν με τις συνθήκες που επικρατούν στην αγορά εργασίας, δεν μπορούν να βρουν απασχόληση. Στη συγκεκριμένη κατάσταση, η προσφορά εργασίας είναι μεγαλύτερη από τη ζήτηση εργασίας. Η ανεργία στην περίπτωση αυτή θεωρείται «ακούσια» (involuntary unemployment) σε αντίθεση με την «εκούσια» ή «ηθελημένη» ανεργία (voluntary unemployment). Έτσι, ακούσια άνεργοι θεωρούνται εκείνοι που επιδιώκουν να εργαστούν με τον τρέχοντα μισθό, αλλά δεν μπορούν να βρουν δουλειά.

Οι απασχολούμενοι μαζί με τους ανέργους αποτελούν το εργατικό δυναμικό (labor force) μιας οικονομίας. Τα υπόλοιπα άτομα εργάσιμης ηλικίας είναι μη εργατικό δυναμικό. Ποσοστό ανεργίας (unemployment rate) είναι ο λόγος του αριθμού των ανέργων προς το εργατικό δυναμικό. Ποσοστό συμμετοχής στο εργατικό δυναμικό (labor force participation rate), είναι το ποσοστό εκείνων που μετέχουν στο εργατικό δυναμικό επί του συνόλου των ατόμων εργάσιμης ηλικίας.

Πληθωρισμός είναι το φαινόμενο της αύξησης του γενικού επιπέδου των τιμών σε μια οικονομία. Η αύξηση αυτή πρέπει να είναι συνεχής και όχι μια στιγμιαία μεταβολή των τιμών κάποιων προϊόντων. Η αύξηση αναφέρεται στο μέσο επίπεδο των τιμών και όχι σε μοναδιαίες αύξησης μεμονωμένων αγαθών.

Για την σωστή μέτρηση του πληθωρισμού σε μια οικονομία όταν υπολογίζεται η μέση αύξηση των τιμών, δίδεται μεγαλύτερη βαρύτητα στις τιμές των προϊόντων για τα οποία δαπανώνται μεγάλα ποσά χρημάτων από ένα νοικοκυριό όπως η κατανάλωση ηλεκτρικού ρεύματος και είδη πρώτης ανάγκης, σε σχέση με τις τιμές των προϊόντων για τα οποία ξοδεύονται λιγότερα .

Στην παρούσα εργασία θα εξεταστεί το θέμα της ανεργίας και του πληθωρισμού ως κοινωνικό-οικονομικό φαινόμενο. Θα αναλυθεί η έννοια και τα περαιτέρω στοιχεία που αφορούν στα αίτια δημιουργίας και των δυο εννοιών καθώς και τους τρόπους βελτίωσής τους. Επιπλέον θα εξεταστούν τα στατιστικά στοιχεία που αφορούν στην έκταση των φαινομένων στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια.

Κεφάλαιο 1

Η ανεργία

1.1. Ορισμός και βασικές έννοιες

Ανεργία είναι η κατάσταση ενός ατόμου, που, ενώ είναι ικανό, πρόθυμο και διαθέσιμο να απασχοληθεί, δεν δύναται να βρει εργασία. Είναι δηλαδή η αδυναμία εξεύρεσης εργασίας αμειβόμενης και ανάλογης με τα πρόσωπα, τις ικανότητες και τις κλίσεις του ατόμου.

Η ανεργία, με βάση τη διάρκεια της, η οποία αποτελεί χαρακτηριστικό στοιχείο της δομής της ανεργίας σε κάθε χώρα, διακρίνεται σε τρεις κατηγορίες:

- i) τη βραχυχρόνια,
- ii) μέσης διάρκειας και
- iii) μακροχρόνια

Στη βραχυχρόνια ανεργία εντάσσονται όσοι παραμένουν άνεργοι για διάστημα μέχρι και πέντε μήνες, Στην ανεργία μέσης διάρκειας εντάσσονται όσοι παραμένουν άνεργοι για διάστημα από έξι έως έντεκα μήνες ενώ στη μακροχρόνια ανεργία ή ανεργία μακράς διάρκειας εντάσσονται άτομα που παραμένουν συνέχεια άνεργοι για περισσότερο από ένα έτος.¹

Η μέτρηση της ανεργίας στην Ελλάδα γίνεται από την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος (ΕΣΥΕ) και από τον Οργανισμό Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ). Η ΕΣΥΕ ακολουθεί την μέθοδο της Eurostat1 για την μέτρηση της ανεργίας και βασίζεται σε δειγματοληψία τυχαίου δείγματος, που κατανέμει τον πληθυσμό σε εργαζόμενους, ανέργους και ανενεργούς πολίτες (μη εργατικό δυναμικό). Σύμφωνα με την ΕΣΥΕ, άνεργοι είναι τα άτομα ηλικίας 15 έως 74 ετών οι οποίοι δεν εργάζονται, αναζητούν εργασία είτε ως μισθωτοί είτε για να αρχίσουν δική τους δουλειά, έχουν κάνει συγκεκριμένες ενέργειες για να βρουν δουλειά, δηλαδή ενδιαφέρονται ενεργά για εξεύρεση εργασίας και είναι διαθέσιμα και μπορούν να αναλάβουν αμέσως τη δουλειά που τυχόν θα βρουν.²

¹ Δρεττάκης Γ. Μανόλης, (2001),Ανατομία της Ανεργίας στην Ελλάδα 1980-2001,Αθήνα

² Δρεττάκης Γ. Μανόλης, (2001),Ανατομία της Ανεργίας στην Ελλάδα 1980-2001,Αθήνα

Η ανεργία ανάλογα με τους παράγοντες που την προκαλούν διακρίνεται σε:

1.1.1 Κυκλική ανεργία

Η κυκλική ανεργία (cyclical unemployment) οφείλεται στη μείωση της συνολικής ζήτησης στην οικονομία για αγαθά και υπηρεσίες. Ο περιορισμός της συνολικής δαπάνης οδηγεί σε μείωση του παραγόμενου προϊόντος και κατά συνέπεια σε περιορισμό της ζήτησης παραγωγικών συντελεστών και ιδιαίτερα εργασίας, γεγονός που οδηγεί σε αύξηση της ανεργίας.³

1.1.1 Διαρθρωτική ή δομική ανεργία

Η διαρθρωτική ή δομική ανεργία (structural unemployment) οφείλεται σε διαρθρωτικούς παράγοντες της οικονομίας. Συχνά η ζήτηση σε συγκεκριμένες ειδικότητες στην αγορά δεν συμπίπτει με το είδος της εργασίας που προσφέρεται (δυσαρμονία μεταξύ προσφοράς και ζήτησης ορισμένων κατηγοριών εργασίας), κυρίως λόγω της αδυναμίας του εργατικού δυναμικού να προσαρμόζεται γρήγορα στις νέες ανάγκες που δημιουργούνται στην αγορά εργασίας. Δηλαδή η διαρθρωτική ανεργία οφείλεται στη διαρκή μεταβολή των προτύπων ζήτησης και στην αδυναμία του εργατικού δυναμικού να προσαρμόζεται σχετικά γρήγορα στη μεταβολή αυτή και όχι στην ανεπαρκή συνολική ζήτηση. Κατά συνέπεια η έλλειψη ικανοποιητικού βαθμού επαγγελματικής και γεωγραφικής κινητικότητας του εργατικού δυναμικού οδηγεί στην αύξηση της δομικής ανεργίας.⁴

1.1.2 Τεχνολογική ανεργία

Η τεχνολογική ανεργία (technological unemployment) οφείλεται στις τεχνολογικές εξελίξεις, οι οποίες, από τη μία πλευρά δημιουργούν νέες θέσεις απασχόλησης, ενώ παράλληλα περιορίζουν συχνά τις θέσεις απασχόλησης για ορισμένες ειδικότητες. Η ρομποτοποίηση και ο αυτοματισμός (γενικά η λεγόμενη «διαδικασία πληροφορικοποίησης της παραγωγής») συμβάλλουν στην απομάκρυνση των ανθρώπων από τις μηχανές, με

³ Κορλίρας Π., (1979), «Θεωρία Ανεργίας και Πληθωρισμού», Εκδ. Gutenberg, Αθήνα

⁴ Βαβούρας Ι., (2005), «Οικονομική Πολιτική», Εκδ. Παπαζήση, Αθήνα

συνέπεια τη δημιουργία ανεργίας. Συνήθως, η τεχνολογική ανεργία θεωρείται μορφή της διαρθρωτικής ανεργίας, δεδομένου ότι η μακροχρόνια κάμψη της οικονομικής δραστηριότητας ορισμένων τομέων με την οποία συνδέεται η διαρθρωτική ή δομική ανεργία μπορεί να οφείλεται στην αύξηση του κόστους παραγωγής, στις μεταβολές των προτιμήσεων των καταναλωτών ή στις μεταβολές της τεχνολογίας.⁵

1.1.3 Ανεργία τριβής

Η ανεργία τριβής προκύπτει λόγω της ακατάπαυστης κίνησης των ανθρώπων μεταξύ περιοχών και θέσεων εργασίας ή διαφόρων σταδίων του κύκλου ζωής. Επίσης, περιλαμβάνονται τα άτομα που, λόγω φυσικών αιτιών, καθίστανται ανίκανα προς εργασία. Οφείλεται δηλαδή κυρίως στην εκούσια αλλαγή απασχόλησης του εργατικού δυναμικού. Εξαιτίας όμως της ατελούς ή αναποτελεσματικής λειτουργίας του μηχανισμού της αγοράς εργασίας (ατελής πληροφόρηση και ατελής κινητικότητα της εργασίας), συνήθως απαιτείται κάποιο χρονικό διάστημα μεταξύ της εγκατάλειψης μιας εργασίας και της απασχόληση σε κάποια άλλη, ακόμη και αν αυτή είναι διαθέσιμη. Έτσι λοιπόν, σε μόνιμη βάση, δεν απασχολείται κάποιο ποσοστό του εργατικού δυναμικού εξαιτίας αυτού του λόγου. Η ανεργία τριβής είναι κατά συνεπεία ένα «υποπροϊόν» της οικονομικής δραστηριότητας και μπορεί να συνυπάρχει με άλλες μορφές ανεργίας.⁶

1.1.4 Εποχική ανεργία

Η εποχική ανεργία (seasonal unemployment) οφείλεται στις εποχικές διακυμάνσεις των συνθηκών της ζήτησης και της προσφοράς που χαρακτηρίζει ορισμένη απασχόληση, ιδιαίτερα τους κλάδους του τουρισμού και της γεωργίας, αλλά και των κατασκευών.⁷

⁵ Βαβούρας Ι., (2005), «Οικονομική Πολιτική», Εκδ. Παπαζήση, Αθήνα

⁶ Βαβούρας Ι., (2005), «Οικονομική Πολιτική», Εκδ. Παπαζήση, Αθήνα

⁷ Βαβούρας Ι., Μανωλάς Γ., (2006), «Εισαγωγή στις Μακροοικονομικές Έννοιες», Εκδ. Παπαζήση, Αθήνα

1.2. Συγκαλυμμένη ανεργία, λανθάνουσα απασχόληση και συγκαλυμμένη απασχόληση

Συγκαλυμμένη ανεργία (hidden unemployment) μπορεί να παρουσιαστεί όταν είναι δυνατή η μείωση του αριθμού των απασχολουμένων αλλά χωρίς να μειωθεί η συνολική τους παραγωγή. Η ουσία της δηλαδή βρίσκεται στη χαμηλή παραγωγικότητα της εργασίας⁸

Στη λανθάνουσα ανεργία εντάσσονται οι «αποθαρρυμένοι εργάτες» (discouraged workers), δηλαδή τα άτομα εργάσιμης ηλικίας που θα επιθυμούσαν να ενταχθούν στο εργατικό δυναμικό, αν θεωρούσαν ευνοϊκές τις ευκαιρίες που τους προσφέρονται στα πλαίσια της αγοράς εργασίας.

Τέλος τα άτομα που θεωρούνται επίσημα άνεργοι ή ότι δεν ζητούν εργασία αλλά απασχολούνται αδήλωτα ή κρυφά συνιστούν τη «συγκαλυμμένη απασχόληση» (hidden employment). Η συγκαλυμμένη απασχόληση των ατόμων που θεωρούνται επισήμως άνεργοι, έχει ως συνέπεια στην υπερεκτίμηση του προβλήματος της ανεργίας.⁹

1.3. Οι θεωρίες για την ανεργία

Η βασική διαφορά μεταξύ της κλασικής οικονομικής θεωρίας και της Κεϋνσιανής θεωρίας είναι ότι η πρώτη, με εξαίρεση τον Ricardo¹⁰ υποθέτει ότι οι τιμές και οι μισθοί προσαρμόζονται έτσι ώστε να εξισορροπείται η ζήτηση και η προσφορά σε όλες τις αγορές, ενώ η δεύτερη υποθέτει ότι δεν υπάρχει προσαρμογή των ονομαστικών μισθών. Η υπόθεση της ακαμψίας των μισθών προς τα κάτω εξηγεί στα κεϋνσιανά υποδείγματα την ύπαρξη ακούσιας ανεργίας.

⁹ Πετρινώτη Ξ., (1989), «Αγορές εργασίας», Εκδ. Παπαζήση, Αθήνα

¹⁰ Πουρναράκης Ε., (1980), «Μακροοικονομική Θεωρία και Πολιτική», Εκδ. Παπαζήση, Αθήνα

Στα πρώτα κενσικανιά υποδείγματα οι ονομαστικοί μισθοί αντιμετωπίζονταν ως εξωγενείς μεταβλητές. Ο Phillips (1958), μέσα από εμπειρική ανάλυση, συνέδεσε τον ρυθμό αύξησης Τιεν ανομοιωτικών μισθών με το ποσοστό ανεργίας. Η σχέση αυτή είναι μη γραμμική και αρνητική, δηλαδή οι ονομαστικοί μισθοί αυξάνουν με υψηλούς ρυθμούς όταν τα ποσοστά ανεργίας είναι χαμηλά και μειώνονται όταν τα ποσοστά ανεργίας είναι υψηλά.¹¹

Οι μονεταριστές οικονομολόγοι, όπως οι Friedman και Phelps, υποστήριξαν ότι η μακροχρόνια καμπύλη Phillips, η οποία σχηματίζεται από την προσαρμογή των πληθωριστικών προσδοκιών στον πραγματικό ρυθμό πληθωρισμού, είναι μια κάθετη γραμμή στο «φυσικό ποσοστό ανεργίας» (natural rate of unemployment NRU). Αυτό ορίζεται ως το ποσοστό του εργατικού δυναμικού που θα παραμείνει χωρίς απασχόληση στην περίπτωση που, μέσω των μεταβολών των πραγματικών μισθών, επιτευχθεί ισορροπία μεταξύ συνολικής προσφοράς και ζήτησης εργασίας. Με βάση τη θεωρία των ορθολογικών προσδοκιών, η καμπύλη Phillips είναι μια κάθετη γραμμή, τόσο μακροχρόνια, όσο και βραχυχρόνια.¹²

Η απάντηση των καντιανών οικονομολόγων στη μονεταριστική θέση για την καμπύλη Phillips, ήταν η έννοια του NAIRU (nonaccelerating inflation rate of unemployment), δηλαδή του ποσοστού ανεργίας που είναι συνεπές με μη αυξανόμενο πληθωρισμό. Όταν το ποσοστό ανεργίας είναι μικρότερο (μεγαλύτερο) από το μέγεθος του NAIRU, τότε υπάρχει πίεση για αύξηση (μείωση) του επιπέδου των τιμών. Αριθμητικά, το NAIRU είναι ίσο με το NRU.

1.4. Η ανεργία στην Ελλάδα και τον κόσμο

Σήμερα η αντιμετώπιση της ανεργίας αποτελεί έναν βασικό στόχο της οικονομικής πολιτικής στην ΕΕ. Συγκεκριμένα για την Ελλάδα, παρατηρείται μία σημαντική αύξηση της ανεργίας την

¹¹ Πετρινώτη Ξ., (1989), «Αγορές εργασίας», Εκδ. Παπαζήση, Αθήνα

¹² Πουρναράκης Ε., (1980), «Μακροοικονομική Θεωρία και Πολιτική», Εκδ. Παπαζήση, Αθήνα

τελευταία πενταετία 2008-2013, η οποία αποτελεί και περίοδο βαθιάς οικονομικής κρίσης για την οικονομία της χώρας.

Στον πίνακα 1 παρουσιάζεται η εξέλιξη του ρυθμού αύξησης της απασχόλησης στην Ευρώπη, στις ΗΠΑ, στην Ιαπωνία και στην Τουρκία. Η αύξηση της απασχόλησης δεν συνδέεται κατ' ανάγκη με μείωση της ανεργίας λόγω της αύξησης του εργατικού δυναμικού.

Χώρα	Περίοδος	1961-1970	1971-1980	1981-1990	1991-2000	2001-2006
Ελλάδα		-0,8	0,7	1,0	0,8	0,9
Βέλγιο		0,5	0,2	0,2	0,6	0,6
Γερμανία		0,2	0,3	1,0	0,4	0,1
Ισπανία		0,6	-0,6	1,1	1,3	2,0
Γαλλία		0,6	0,5	0,3	0,6	0,6
Ιρλανδία		0,0	0,9	-0,2	3,7	2,2
Ιταλία		-0,5	0,7	0,6	0,2	1,1
Λουξεμβούργο		0,6	1,2	1,7	3,5	3,1
Ολλανδία		2,0	0,5	1,1	1,9	0,4
Αυστρία		-0,4	0,7	0,1	0,7	0,4
Πορτογαλία		0,2	0,1	0,2	0,7	0,4
Φινλανδία		0,4	0,3	0,5	-0,7	0,7
Δανία		1,1	0,3	0,4	0,5	0,0
Σουηδία		0,7	0,8	0,7	-0,7	0,5
Ηνωμένο Βασίλειο		0,3	0,2	0,7	0,2	0,7
Ευρωζώνη		0,3	0,3	0,7	0,6	0,7
ΕΕ-15		0,3	0,3	0,7	0,5	0,7
ΕΕ-25		—	—	—	—	0,6
ΗΠΑ		2,0	2,1	1,7	1,6	0,4
Ιαπωνία		1,4	0,7	0,9	0,4	-0,3
Τουρκία		—	1,8	1,5	0,9	0,7

Πίνακας 1: Απασχόληση στο σύνολο της οικονομίας

Μέσοι ετήσιοι ρυθμοί μεταβολής (%) περιόδου (1961-2006)

Πηγή: European Commission, Statistical Annex of European Economy, Spring 2005
http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/publication_summary7873_en.htm

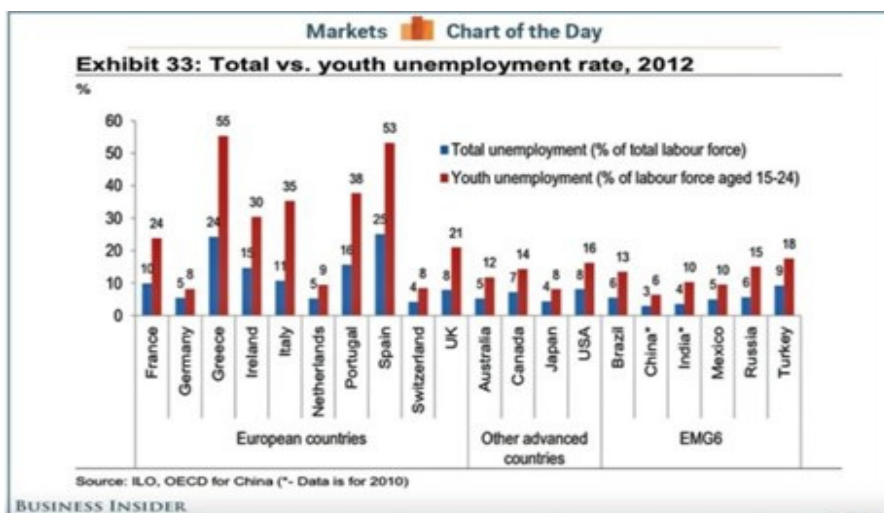
Χώρα	1961-1970	1971-1980	1981-1990	1991-2000	2001-2006
Ελλάδα	5,0	2,2	6,4	9,5	10,3
Βέλγιο	1,9	4,6	9,5	8,5	7,5
Γερμανία	0,6	2,2	6,0	7,7	8,9
Ισπανία	0,9	2,8	15,0	16,0	10,8
Γαλλία	1,8	4,1	8,8	10,7	9,2
Ιρλανδία	5,4	7,7	14,7	11,1	4,4
Ιταλία	4,9	6,1	8,6	10,4	8,3
Λουξεμβούργο	0,0	0,6	2,5	2,5	3,6
Ολλανδία	0,9	4,3	8,1	5,1	4,0
Αυστρία	2,1	1,4	2,9	3,9	4,1
Πορτογαλία	2,4	5,1	7,3	5,6	6,0
Φινλανδία	2,2	4,0	4,6	12,5	8,7
Δανία	1,1	3,6	6,9	6,6	4,9
Σουηδία	1,7	2,1	2,6	7,6	5,5
Ηνωμένο Βασίλειο	1,7	3,8	9,6	7,9	4,9
Ευρωζώνη	2,2	3,8	8,4	9,6	8,5
EE-15	2,0	3,8	8,4	9,2	7,8
EE-25	—	—	—	—	8,8
ΗΠΑ	4,8	6,4	7,1	5,6	5,4
Ιαπωνία	1,3	1,8	2,5	3,3	4,8
Τουρκία	—	—	7,3	7,5	9,8

Πίνακας 2.: Ποσοστό ανεργίας

Μέσοι ετήσιοι ρυθμοί περιόδου (1961-2006)

Πηγή: European Commission, Statistical Annex of European Economy, Spring 2005

(http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/publication_summary7873_en.htm)

Πίνακας 3.: Ποσοστό ανεργίας Νέων

Μέσοι ετήσιοι ρυθμοί έτους 2012

Πηγή: Παγκόσμιος χάρτης της ανεργίας (<http://www.news.gr/oikonomia/oikonomika-nea/article/110917/o-pagkosmios-harths-ths-anergias-ton-neon.html>)

Έτος	Ανεργία στην Ελλάδα
2000	11,2%
2001	10,7%
2002	10,3%
2003	9,7%
2004	10,5%
2005	9,9%
2006	8,9%
2007	8,3%
2008	7,7%
2009	9,5%
2010	12,6%
2011	17,7%
2012	24,3%
2013	27%

Πίνακας 4. Ποσοστά ανεργίας στην Ελλάδα

Μέσοι ετήσιοι ρυθμοί περιόδου (2000-2013)

Πηγή: Ποσοστά ανεργίας στην Ελλάδα (<http://www.3comma14.gr/pi/?survey=19366>)

Μπορούμε να παρατηρήσουμε από τους πίνακες 2,3,4 η ανεργία στην Ελλάδα σε σχέση με την παγκόσμια ανεργία βρίσκονταν πάντα σε υψηλά επίπεδα. Την τελευταία πενταετία όμως όπως φαίνεται στον πίνακα 4 η ανεργία της χώρας μας εκτοξεύτηκε σε επίπεδα ρεκόρ φτάνοντας το έτος 2013 στο ποσοστό του 27% πράγμα που την καθιστά την πέμπτη χώρα με την μεγαλύτερη ανεργία στον κόσμο σύμφωνα με τον (International Labour Organization).¹³

1.4.1 Ανεργία στην Ελλάδα τα χρόνια της κρίσης

Όπως επισημάνθηκε και παραπάνω στην Ελλάδα την πενταετία 2008-2013 λόγω της βαθιάς οικονομικής κρίσης παρατηρήθηκε το πρωτοφανές φαινόμενο της ραγδαίας ανάπτυξης της ανεργίας από το ποσοστό ανεργίας 7.7% το 2008 σε 26.9% τον Απριλίου του 2013.

Αναλυτικότερα με βάση την Διεύθυνση Στατιστικών πληθυσμού και αγοράς εργασίας ο πίνακας της ανεργίας κατά την περίοδο Μάιος 2011- έως Μάιος 2013 είναι:

¹³ Οι 10 χώρες με την μεγαλύτερη ανεργία στον κόσμο, <http://www.jodigraphics.net/?p=4500>, accessed 09/2014

	Μάιος					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Απασχολούμενοι	4.566.977	4.509.732	4.411.695	4.138.291	3.792.509	3.621.153
Άνεργοι	357.009	452.465	607.757	832.489	1.187.419	1.381.088
Οικονομικά μη ενεργοί	3.401.945	3.345.997	3.290.438	3.350.325	3.352.206	3.318.671
Ποσοστό ανεργίας	7,3	9,1	12,1	16,7	23,8	27,6

Πίνακας 2. Ποσοστό ανεργίας κατά φύλο: Μάιος 2008 – 2013

Φύλο	Μάιος					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Άρρενες	4,8	6,5	9,6	14,2	21,0	24,6
Θήλειες	10,8	12,8	15,6	20,3	27,7	31,6
Σύνολο	7,3	9,1	12,1	16,7	23,8	27,6

Πίνακας 3. Ποσοστό ανεργίας, κατά ομάδες ηλικιών: Μάιος 2008 – 2013²

Ομάδες ηλικιών	Μάιος					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
15-24 ετών	19,6	25,1	31,9	41,7	55,1	64,9
25-34 »	10,2	11,6	16,1	23,2	32,7	37,7
35-44 »	5,8	7,5	10,1	13,7	20,2	24,7
45-54 »	4,0	5,9	8,2	11,6	17,6	20,9
55-64 »	3,0	4,3	6,1	8,1	12,8	16,2
65-74 »	0,8	0,9	1,2	2,3	4,9	9,6
Σύνολο	7,3	9,1	12,1	16,7	23,8	27,6

Πίνακας 6 : Αναλυτική παρουσίαση των δεικτών ανεργίας την περίοδο 2008-2013

Πηγή: Ελληνική στατιστική αρχή, Έρευνα εργατικού δυναμικού. (www.statistics.gr)

1.5. Οι επιπτώσεις της ανεργίας

Η ανεργία έχει σημαντικές οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες:

➤ Η ανεργία σημαίνει ότι υπάρχει εργατικό δυναμικό που δεν χρησιμοποιείται. Άρα το προϊόν που παράγεται στην οικονομία είναι μικρότερο από αυτό που θα μπορούσε να παραχθεί, αν χρησιμοποιείτο πλήρως ο συντελεστής εργασία (δυναμικό προϊόν). Ο «νόμος του Okun» εκτιμά την απώλεια προϊόντος (ΑΕΠ) που συνδέεται με κάθε ποσοστιαία αύξηση της ανεργίας.

➤ Η ανεργία συνδέεται συχνά με μείωση του βιοτικού επιπέδου των ανέργων και του αισθήματος αυτό εκτίμησης τους, τα οποία συμβάλλουν στην αύξηση της παραβατικής συμπεριφοράς, στην ενίσχυση των φυλετικών διακρίσεων ενώ το άγχος και η αβεβαιότητα που προκαλεί, δημιουργούν ή οξύνουν άλλα κοινωνικά προβλήματα, όπως είναι η διάλυση των οικογενειών.¹⁴ Κοινωνικοί αναλυτές έχουν διαπιστώσει πως υψηλή ανεργία προηγείται συχνά των κοινωνικών εκρήξεων, αφού μια οικονομία που δεν μπορεί να προσφέρει εργασία σε μεγάλο τμήμα του εργατικού της δυναμικού, αργά ή γρήγορα θα διακινδυνεύσει μια κοινωνική έκρηξη.

➤ Η ανεργία έχει διαφορετικές επιπτώσεις σε κάθε κατηγορία ανέργων. Αναλυτικότερα η απασχόληση των νέων συμβάλλει στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων τους, με αποτέλεσμα η ανεργία των νέων και ιδιαίτερα η μακροχρόνια, όχι μόνο συνδέεται με απώλεια τρέχουσας παραγωγής, αλλά επιπλέον περιορίζει τη μελλοντική τους παραγωγικότητα. Και στις μεγαλύτερες ηλικίες η ανεργία συνιστά σημαντικότερο πρόβλημα, λόγω του ότι οι εργοδότες διστάζουν να απασχολήσουν άνεργα άτομα σχετικά μεγάλης ηλικίας, επειδή φοβούνται ότι θα έχουν λιγότερες δεξιότητες, μικρότερες αντοχές και θα είναι περισσότερο επιρρεπή στις ασθένειες. Έτσι, και αν ακόμη οι μεγαλύτερης ηλικίας άνεργοι επιτύχουν την εύρεση εργασίας, αυτή συνδέεται συνήθως με μικρότερες αποδοχές και χαμηλότερο κοινωνικό status.

¹⁴ Βαβούρας Ι., Μανωλάς Γ., (2006), «Εισαγωγή στις Μακροοικονομικές Έννοιες», Εκδ. Παπαζήση, Αθήνα

1.6. Μέτρα για την αντιμετώπιση της ανεργίας

Η αντιμετώπιση της ανεργίας εξαρτάται, μεταξύ άλλων, από τη ουσιαστική αιτία του προβλήματος. Μερικά από τα μέτρα πολιτικής που χρησιμοποιούνται για την αύξηση της απασχόλησης και τη μείωση της ανεργίας είναι:

➤ Δημοσιονομικά και νομισματικά μετρά τόνωσης της ζήτησης στην οικονομία. Η αύξηση της ζήτησης για κατανάλωση και επενδύσεις δημιουργεί νέες θέσεις εργασίας και αυξάνει την απασχόληση. Η πολιτική αυτή αντιμετωπίζει κυρίως την κυκλική ανεργία.

➤ Συνεχής εκπαίδευση και κατάρτιση των εργατικού δυναμικού, έτσι ώστε να προσαρμόζεται η προσφορά εργασίας στις νέες ανάγκες που δημιουργούνται στην αγορά. Η πολιτική αυτή στοχεύει στη μείωση της διαρθρωτικής και τεχνολογικής ανεργίας. Στα πλαίσια αυτά εντάσσεται η εφαρμογή προγραμμάτων κατάρτισης και απόκτησης εργασιακής εμπειρίας, η εφαρμογή προγραμμάτων έγκαιρης παρέμβασης σε φθίνοντες κλάδους (π.χ. μέσω προγραμμάτων επανακατάρτισης και δια βίου εκπαίδευσης), καθώς και η σύνδεση των πανεπιστημίων με την αγορά εργασίας.

➤ Εφαρμογή συστήματος ροής πληροφόρησης και αναγγελίας των κενών θέσεων εργασίας που υπάρχουν, έτσι ώστε να μειωθεί η ανεργία τριβής.

➤ Κίνητρα στους επιχειρηματίες για τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, την εκπαίδευση του προσωπικού τους και την αύξηση του αριθμού των προσλήψεων που κάνουν. Τέτοια μέτρα πολιτικής μπορεί να είναι, η επιδότηση μέρους του μισθού του νεοπροσλαμβανόμενου για κάποιο διάστημα, η συμμετοχή στην εργοδοτική εισφορά, η χρηματοδότηση της ενδοεπιχειρησιακής κατάρτισης, οι φορολογικές ελαφρύνσεις στις επιχειρήσεις, κ.ά. Η πολιτική αυτή θεωρείται ως «ενεργός» πολιτική αντιμετώπισης της ανεργίας, σε αντιδιαστολή με τα επιδόματα ανεργίας που θεωρούνται ως «παθητική» πολιτική αντιμετώπισης της ανεργίας.

➤ Μέτρα για μεγαλύτερη ελαστικότητα της αγοράς εργασίας, όπως είναι η προώθηση της μερικής απασχόλησης, η «διευθέτηση» του χρόνου εργασίας, η μείωση των ωρών εβδομαδιαίας απασχόλησης, κ.ά.¹⁵

¹⁵ Πετρινιώτη Ξ., (1989), «Αγορές εργασίας», Εκδ. Παπαζήση, Αθήνα

➤ Μέτρα για μεγαλύτερη ελαστικότητα της αγοράς εργασίας, όπως είναι η προώθηση της μερικής απασχόλησης, η «διευθέτηση» του χρόνου εργασίας, η μείωση των ωρών εβδομαδιαίας απασχόλησης, κ.ά.¹⁶

¹⁶ Πετρινώτη Ξ., (1989), «Αγορές εργασίας», Εκδ. Παπαζήση, Αθήνα

Κεφάλαιο 2

Πληθωρισμός

2.1 Ορισμοί και έννοιες πληθωρισμού

Με την έννοια πληθωρισμός εννοούμε την αύξηση των τιμών σε μία οικονομία μέσα σε μία συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Δε σημαίνει ένα υψηλό επίπεδο τιμών αλλά ένα ανερχόμενο επίπεδο τιμών του οποίου η μεταβολή παρατηρείται σε μία ορισμένη χρονική περίοδο με αποτέλεσμα αν οι τιμές σταθεροποιηθούν ανεξάρτητα αν είναι υψηλές ή όχι δεν υφίσταται πληθωρισμός.¹⁷

Έχει παρατηρηθεί στην παγκόσμια οικονομία ότι η πορεία της οικονομικής δραστηριότητας παρουσιάζει διαδοχικές περιόδους υψηλών ρυθμών ανάπτυξης με σχετικά υψηλό πληθωρισμό και περιόδους στασιμότητας με χαμηλά επίπεδα. Έχουν καταγραφεί στην οικονομική ιστορία περίοδοι όχι μόνο επικίνδυνα επίπεδα υψηλού πληθωρισμού αλλά και χαμηλού ή και αρνητικού πληθωρισμού που συνοδεύονταν είτε από χαμηλούς είτε από υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης. Τέτοιες ακραίες καταστάσεις χαρακτηρίζονται από αυξημένη παθογένεια λόγω του ότι στην πρώτη περίπτωση μπορεί να οδηγήσει σε υπερπληθωρισμό ή σε στασιμοπληθωρισμό, ενώ στη δεύτερη σε αρνητικό πληθωρισμό και παρατεταμένη ύφεση.¹⁸

Κάνοντας μία ανασκόπηση της οικονομικής ιστορίας οδηγούμαστε στο συμπέρασμα ότι η βασική αρχή της οικονομικής πολιτικής σε κάθε χώρα της περασμένης δεκαετίας ήταν να εξασφαλιστεί η σταθερότητα των τιμών και να αποφευχθούν καταστάσεις υψηλού πληθωρισμού και συνεπώς με βάση αυτή την πολιτική να πραγματοποιηθεί η θέσπιση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ), με αποκλειστική αρμοδιότητα την εξασφάλιση σε μόνιμη βάση της σταθερότητας των τιμών στη Ζώνη του Ευρώ. Ως «σταθερότητα των τιμών» θεωρείται μια κατάσταση στην οποία ο πληθωρισμός είναι χαμηλότερος, αλλά δεν αποκλίνει από το 2%.¹⁹

¹⁷ Λιανός Θεόδωρος, Μπένος Θεοφάνης, Μακροοικονομική Ανάλυση & Δημοσιονομική Πολιτική, Εκδ. Ευγ. Μπένου, Αθήνα 1996, σελ. 412-414.

¹⁸ Οικονομικό Δελτίο ALPHA BANK, Σεπτέμβριος 2003, Τεύχος 87, σελ. 3.

¹⁹ Λιανός Θεόδωρος, Μπένος Θεοφάνης, Μακροοικονομική Ανάλυση & Δημοσιονομική Πολιτική, Εκδ. Ευγ. Μπένου, Αθήνα 1996, σελ. 412-414.

2.1.1 Δείκτες τιμών

1) Ένας από τους πρώτες δείκτες πληθωρισμού που παρουσιάζεται είναι ο δείκτης τιμών του παραγωγού. Υπολογίζει ένα "καλάθι" προϊόντων που προμηθεύονται από τους παραγωγούς τα αρχικά στάδια της παραγωγικής διαδικασίας δηλαδή σε χονδρική.

2) Ο δείκτης τιμών του καταναλωτή υπολογίζει το κόστος ενός "καλαθιού" καταναλωτικών αγαθών και υπηρεσιών στην αγορά.¹²

3) Ο δομικός πληθωρισμός χρησιμεύει στην ερμηνεία μονιμότερων τάσεων πληθωρισμού αφού δεν περιλαμβάνει τιμές καυσίμων και μη επεξεργασμένων αγαθών των οποίων οι τιμές αυτών μεταβάλλονται εύκολα.

4) Ο αποπληθωρισμός ακαθάριστου εθνικού προϊόντος μετράει τις τιμές όλων των παραγόμενων αγαθών και υπηρεσιών της χώρας και ενημερώνεται συνεχώς με σκοπό να αντανακλά τα τρέχοντα υποδείγματα δαπανών.

Η δημιουργία των αριθμοδεικτών γίνεται κατά βάση επιλέγοντας σαν αφετηρία ένα έτος στο παρελθόν κατά τη διάρκεια του οποίου επικράτησαν ομαλές συνθήκες με ελάχιστες εξωτερικές επιδράσεις (όπως άσχημες καιρικές συνθήκες, πολεμικά γεγονότα) και με βάση αυτού θα συγκριθούν τα επίπεδα των τιμών του παρόντος. Αν δεν εξασφαλιστούν τα παραπάνω κριτήρια θα χρησιμοποιηθεί ο μέσος όρος δύο ετών.

Πολλές φορές υπεισέρχονται παράγοντες στους υπολογισμούς των μεγεθών, οι οποίοι προκαλούν υπερεκτίμηση των αυξήσεων στις τιμές ή υποεκτίμηση των μειώσεων. Κατά τον υπολογισμό των παραπάνω μεγεθών παρουσιάζονται παράγοντες οι οποίοι προκαλούν στους δείκτες μία ανοδική μεροληπτικότητα. Τέτοιοι παράγοντες είναι:

i) Πολλές φορές κατά την δημιουργία αυτών των δεικτών δεν λαμβάνονται υπόψη ποιοτικές μεταβολές των αγαθών, με αποτέλεσμα να γίνεται υποεκτίμηση των ποιοτικών βελτιώσεων και να συμπεριλαμβάνονται στο δείκτη, παρότι οι αρμόδιες υπηρεσίες κατάρτισης των δεικτών προσπαθούν να προσαρμόσουν το δείκτη σε ποιοτικές μεταβολές.

ii) Προβλήματα υπερεκτίμησης της ανοδικής πορείας των τιμών παρουσιάζονται κατά την εισαγωγή νέων αγαθών στην αγορά τα οποία αντικαθιστούν τα προηγούμενα. Λόγω του ότι αυτή η αντικατάσταση γίνεται με σημαντική καθυστέρηση προκύπτουν ανακρίβειες.

iii) Όταν οι προτιμήσεις των καταναλωτών είναι διαχρονικά σταθερές παρουσιάζεται σημαντικό πρόβλημα στην κατάρτιση των δεικτών λόγω του ότι δεν είναι ορθολογικό να συγκρίνουμε τα επίπεδα ικανοποίησης μεταξύ δύο περιόδων.

iv) Ένας ακόμη παράγοντας είναι ότι η σταθερή στάθμιση της αξίας δεν διευκολύνει τη δυνατότητα υποκατάστασης των αγαθών. Διότι ένας τρόπος του καταναλωτή για να αποφύγει τις αυξημένες τιμές ορισμένων προϊόντων είναι να τα αντικαταστήσει με φθηνότερα, αν και τα δύο ικανοποιούν τις ίδιες ανάγκες.²⁰

2.1.2 Είδη πληθωρισμού

Πληθωρισμός Ζήτησης

Ο πληθωρισμός ζήτησης προκύπτει από την αυξημένη ζήτηση χρήματος. Συγκεκριμένα καθώς η οικονομία φτάνει σε πλήρες επίπεδο απασχόλησης η αγορά παρουσιάζει στενότητες και κατά συνέπεια αυξάνονται οι παραγωγικοί συντελεστές. Συνεπώς όταν η οικονομία φτάσει σε πλήρη απασχόληση, η παραγωγή παύει να αυξάνεται και επομένως επιπλέον αύξηση της συνολικής ζήτησης είναι κατά κανόνα πληθωριστική.

Παράγοντες που ευνοούν την αύξηση της ζήτησης είναι οι παρακάτω:

²⁰ Walter I. Wessels, Οικονομική, Εκδόσεις «Κλειδάριθμος», Αθήνα 1995, σελ. 102

- i) αύξηση της προσφοράς του χρήματος
- ii) αύξηση δημόσιων δαπανών
- iii) προσδοκίες του κοινού για επιδείνωση του πληθωρισμού.
- iv) Αύξηση της ζήτησης από το εξωτερικό για εγχώρια εμπορεύματα²¹

Πληθωρισμός Κόστους

Ο πληθωρισμός κόστους προέρχεται κυρίως από ατέλειες του μηχανισμού αγοράς και στους φόρους. Παρατηρείται ότι εμφανίζεται σε περιόδους υποτονικής δραστηριότητας. Συγκεκριμένα κάποιοι παράγοντες που τον επηρεάζουν και τείνουν να τον δημιουργήσουν είναι από την αύξηση:

- i) του οριακού κόστους των προϊόντων
- ii) των φόρων που θέτει το κράτος και τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης
- iii) των τιμών των εισαγομένων αγαθών και πρώτων υλών.

Επιπλέον είναι καλό να σημειωθεί ότι ο πληθωρισμός κόστους μπορεί να δημιουργηθεί από τις επιχειρήσεις μέσω της δύναμης των ολιγοπωλίων που μπορεί να έχουν και από τους εργαζομένους μέσω των εργατικών σωματείων που μπορούν να οργανώσουν. Αυτή η κατάσταση θα ήταν καλό να αντιμετωπιστεί επειδή οδηγεί στη δημιουργία κλίματος αβεβαιότητας και σε ένα οικονομικό φαύλο κύκλο.²²

²¹ William H. Branson – James M. Litvack, Μακροοικονομική Θεωρία, Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα 1998, σελ. 406. ».

²² Ιωάννης Σ. Βαβούρας, Οικονομική Πολιτική, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 1998, σελ. 238-241

Πληθωρισμός μισθών

Κατά την ανάλυση του πληθωρισμού της προσφοράς παρατηρείται ότι ο συντελεστής εργασίας έχει ιδιαίτερη σημασία. Μέσω των ισχυρών εργατικών συνδικάτων που υπάρχουν μπορούν οι εργαζόμενοι να διεκδικήσουν υψηλότερους μισθούς συνεπώς προκύπτει ότι αν οι αυξήσεις των μισθών των εργαζομένων είναι μικρότερες οι ίσες με τις αυξήσεις της παραγωγικότητας της εργασίας, δεν δημιουργούν προβλήματα στις επιχειρήσεις.

Αντιθέτως αν υπερβούν την αύξηση της μέσης παραγωγικότητας λόγω του ότι αυξάνουν το κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος δημιουργούν προβλήματα στην επιχείρηση εφόσον οι επιχειρηματίες υποχρεούνται να μεταβιβάσουν αυτήν την αύξηση του κόστους εργασίας στις τιμές των προϊόντων και κατά συνέπεια στο κόστος ζωής. Τότε τα συνδικάτα απαιτούν νέες αυξήσεις των μισθών με αποτέλεσμα την δημιουργία ενός φαύλου κύκλου.²³

Πληθωρισμός κερδών

Η δημιουργία πληθωριστικών τάσεων και η αύξηση του επιπέδου των τιμών εξαρτάται σημαντικά από το ύψος των κερδών που πετυχαίνουν οι επιχειρήσεις με αποτέλεσμα ανάλογα με τα ύψη που παρουσιάζονται διακρίνουμε είτε ελαστικότητα στη ζήτηση είτε στην προσφορά. Επιπλέον εξαρτώνται και από άλλους παράγοντες όπως:

- i) η μορφή αγοράς στην οποία δραστηριοποιείται η κάθε επιχείρηση
- ii) τα θεσμικά πλαίσια προστασίας των μονοπωλιακών ή ολιγοπωλιακών αγορών (επιδοτήσεις, φορολογικές απαλλαγές, περιορισμός εισαγωγών).

Αν αυτοί οι παράγοντες είναι ευνοϊκοί, οι επιχειρήσεις έχουν την δυνατότητα να πετύχουν μεγαλύτερα ή σταθερά κέρδη, ακόμα και σε ενδεχόμενες αυξήσεις στο κόστος παραγωγής. Οι

²³ Ιωάννης Σ. Βαβούρας, Οικονομική Πολιτική, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 1998, σελ. 238-241

αυξήσεις του κόστους παραγωγής μπορεί να οφείλεται είτε στην αύξηση των μισθών και ημερομισθίων είτε στην αύξηση των τιμών των πρώτων υλών είτε στην επιβολή νέου φόρου ή στην αύξηση υπάρχοντος. Όταν όμως οι οικονομικοί και θεσμικοί παράγοντες των επιχειρήσεων είναι κατάλληλα διαμορφωμένοι ώστε τυχόν αυξήσεις των τιμών του τελικού προϊόντος ανάλογο ή και μεγαλύτερο από αυτό της αύξησης του κόστους παραγωγής να δίνεται η δυνατότητα στις επιχειρήσεις να διατηρήσουν τα κέρδη και το βάρος των αυξήσεων των τιμών να περάσει στους καταναλωτές.²⁴

Η αύξηση των κερδών των επιχειρήσεων έχει παρατηρηθεί εμπειρικά ότι πραγματοποιείται από τρεις συνθήκες :

i) Η υψηλή δασμολογική προστασία, δηλαδή μειώνονται οι εισαγωγές ή το κράτος ασκεί πολιτική υποκατάστασης των εισαγωγών με εγχώρια προϊόντα.

Η μονοπωλιακή ή ολιγοπωλιακή οργάνωση της αγοράς, η οποία επιτρέπει στις επιχειρήσεις να δρουν σχετικά ανεξέλεγκτα στην πολιτική των κερδών.

Για να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα του πληθωρισμού των κερδών, είναι αναγκαίο να δημιουργηθεί ένα κατάλληλο οργανωτικό και θεσμικό πλαίσιο το οποίο θα διαμορφώνει ένα υγιές ανταγωνιστικό περιβάλλον. Με άλλα λόγια οι επιχειρήσεις, θα επιδιώκουν την μεγιστοποίηση των κερδών μέσα από την ελαχιστοποίηση του κόστους της παραγωγής. Ο στόχος αυτός μπορεί να επιτευχθεί με την εισαγωγή και χρήση σύγχρονων μεθόδων παραγωγής, την πλήρη εκμετάλλευση της τεχνολογίας και την αύξηση της ανταγωνιστικότητας σε εγχώριο και διεθνές περιβάλλον.

Ο πληθωρισμός κερδών είναι χαρακτηριστικό και της ελληνικής αγοράς διότι κατά πλειοψηφία λειτουργεί με ολιγοπωλιακό τρόπο με αποτέλεσμα οι επιχειρήσεις πραγματοποιούν υψηλότερα κέρδη σε αντίθεση με το αν λειτουργούσαν σε μια ανταγωνιστική αγορά. Αυτή η κατάσταση επηρεάζει αρνητικά την ανεργία πρώτον γιατί αναπτύσσονται λιγότερες εταιρίες, δεύτερον δεν δημιουργούνται αρκετές νέες θέσεις εργασίας και τρίτον λόγω των υψηλών τιμών

²⁴ Ιωάννης Σ. Βαβούρας, Οικονομική Πολιτική, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 1998, σελ. 238-241

των προϊόντων η ζήτηση διαμορφώνεται σε χαμηλότερα επίπεδα επηρεάζοντας αρνητικά τις επενδύσεις.²⁵

Εισαγόμενος Πληθωρισμός

Κάθε ανοικτή οικονομία επηρεάζεται από εξωτερικούς παράγοντες μέσω των οικονομικών συναλλαγών και των εμπορικών δραστηριοτήτων. Επομένως, σε μία χώρα οι αυξομειώσεις των τιμών της βρίσκονται σε άμεση συνάρτηση με τη μεταβολή των τιμών των εισαγόμενων προϊόντων και υπηρεσιών. Η επίδραση στις εγχώριες τιμές εξαρτάται από τους εξής παράγοντες:

- i) από το βαθμό εξάρτησης της εσωτερικής οικονομίας έναντι των εξωτερικών αγορών και
- ii) από το βαθμό ελαστικότητας της ζήτησης των εισαγωγών (αλλά και των εξαγωγών).²⁶

Το μέγεθος των εισαγωγών που πραγματοποιούνται σε μία χώρα επηρεάζεται από την γενικότερη οικονομική κατάσταση της χώρας, από την εισοδηματική πολιτική και από την πολιτική σταθερότητα.

Παρατηρείται ότι ο συνδυασμός αυξήσεων στο διαθέσιμο εισόδημα και η ελαστική ζήτηση αγαθών προερχόμενων από εξωτερικές αγορές, οδηγούν σε μεγάλες αυξήσεις των εισαγόμενων ποσοτήτων. Επιπλέον, έχει διαπιστωθεί ότι η δημιουργία πληθωρισμού του κόστους οφείλεται στο ότι υπάρχει μεγαλύτερη ελαστικότητα στην τιμή των εισαγωγών έναντι των εισαγόμενων αγαθών.

Η ελληνική οικονομία εξαρτάται στενά από το εξωτερικό και κατά συνέπεια η παραμικρή αύξηση στο κόστος των εισαγόμενων προϊόντων να προκαλεί αλυσιδωτές αυξητικές επιδράσεις στο επίπεδο του πληθωρισμού. Οι επιδράσεις αυτές, διακρίνονται σε άμεσες και έμμεσες.

²⁵ Ιωάννης Σ. Βαβούρας, Οικονομική Πολιτική, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 1998, σελ. 238-241

²⁶ Ιωάννης Σ. Βαβούρας, Οικονομική Πολιτική, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 1998, σελ. 238-241

Ο εισαγόμενος πληθωρισμός αυξάνει την ανεργία επειδή λόγω του μεγαλύτερου κόστους παραγωγής και των υψηλότερων επιτοκίων αποθαρρύνονται οι επενδύσεις και η δημιουργία θέσεων εργασίας.²⁷

2.2 Επιπτώσεις του Πληθωρισμού στην οικονομία και τις επιχειρήσεις

Σε μια χώρα όπου η αγορά δείχνει σημάδια χαμηλής απασχόλησης του εργατικού δυναμικού της η αύξηση των τιμών μπορεί να έχει θετικά αποτελέσματα α στην οικονομική ανάπτυξη μιας χώρας καθώς ο πληθωρισμός μπορεί να βοηθήσει στην μεγιστοποίηση της παραγωγικότητας. Στην περίπτωση που ο πληθωρισμός είναι υψηλότερος από κάποιο αποδεκτό ποσοστό μπορεί να καταστεί επικίνδυνος για την οικονομία και την ομαλή λειτουργία των επιχειρήσεων.²⁸

Στην περίπτωση που ο πληθωρισμός ανέλθει σε μη αποδεκτά επίπεδα το πρώτο σημάδι που παρατηρείτε είναι η μαζική αύξηση του επιπέδου των τιμών. Σε αυτή την περίπτωση παρουσιάζεται αύξηση των επιτοκίων με παράλληλη μείωση της αγοραστικής δύναμης του καταναλωτή καθώς συντελείτε μια άτυπη εσωτερική υποτίμηση του νομίσματος. Το πραγματικό εισόδημα μειώνεται μαζί με την ζήτηση για αναπτυξιακά δάνεια με αποτέλεσμα την κάμψη της συνολικής ζήτησης στην οικονομία.²⁹

Την κάμψη αυτή, θα εξακολουθήσει με μια μικρή καθυστέρηση και η προσφορά, μειώνοντας τα επίπεδα της συνολικής παραγωγής. Η επίπτωση που θα έχει αυτό στις επιχειρήσεις θα είναι η μείωση του κύκλου εργασιών τους και η σταδιακή πτώση των κερδών. Η μείωση των κερδών επιφέρει μείωση στα ταμειακά διαθέσιμα τα οποία σε συνδυασμό με τα ψηλά επιτόκια δημιουργούν ένα κλίμα αβεβαιότητας στο οποίο οι επιχειρήσεις δεν τολμούν καινούριες

²⁷ Ιωάννης Σ. Βαβούρας, Οικονομική Πολιτική, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 1998, σελ. 238-241

²⁸ Λιανός Θεόδωρος, Μπένος Θεοφάνης, Μακροοικονομική Ανάλυση & Δημοσιονομική Πολιτική, Εκδ. Ευγ. Μπένου, Αθήνα 1996, σελ. 412-414.

²⁹ Λιανός Θεόδωρος, Μπένος Θεοφάνης, Μακροοικονομική Ανάλυση & Δημοσιονομική Πολιτική, Εκδ. Ευγ. Μπένου, Αθήνα 1996, σελ. 412-414.

επενδύσεις. Η έλλειψη επενδύσεων θα οδηγήσει σε μειωμένες θέσεις εργασίας με αποτέλεσμα την αύξηση της ανεργίας.³⁰

Η επιχειρηματική αβεβαιότητα που προκαλεί ο πληθωρισμός μπορεί να γίνει κατανοητή με το παρακάτω παράδειγμα:

Μια εταιρία η οποία προμηθεύει ένα πάροχο σταθερής τηλεφωνίας με τεχνικά υλικά αποφασίζει να κάνει μια αύξηση στα προϊόντα της του μεγέθους 5%. Σε μια σταθερή οικονομία εφόσον έχει συμφωνηθεί η αύξηση αυτή με τον πελάτη-πάροχο σταθερής τηλεφωνίας αυτό θα σημαίνει μια αύξηση 5% στα κέρδη της εταιρίας. Εάν όμως ο πληθωρισμός είναι άστατος και απρόβλεπτος, δεν θα είναι σε θέση να μπορεί εκ των προτέρων να προβλέψει τα κέρδη της επειδή δεν θα είναι σε θέση να γνωρίζει το κόστος των πρώτων υλών που θα χρειαστεί να κατασκευάσει τα τεχνικά υλικά.

Σε μια σταθερή οικονομία η εταιρία παροχής τεχνικών υλικών έχοντας καταφέρει αύξηση των κερδών της θα είχε την δυνατότητα να προβεί σε καινούριες επενδύσεις. Με ασταθή και απρόβλεπτο πληθωρισμό όμως η εταιρία δεν ξέρει πως να ερμηνεύσει αυτή την αύξηση της τιμής των προϊόντων της με αποτέλεσμα να είναι διστακτική ως προς τις επενδυτικές κινήσεις της.³¹

Σε ατομικό επίπεδο ο πληθωρισμός πλήττει όλους όσους έχουν ένα σταθερό εισόδημα. Δηλαδή κυρίως μισθωτοί και συνταξιούχοι που αποτελούν και το κύριο κομμάτι της αγοραστικής δύναμης μιας οικονομίας. Εφόσον λοιπόν στα άτομα αυτά ο μισθός παραμένει σταθερός αλλά οι τιμές αυξάνονται αυτό έχει σαν συνέπεια την μείωση του βιοτικού τους επιπέδου. Αντίθετα, ο πληθωρισμός δεν πλήττει άμεσα τα άτομα που το εισόδημα τους σχετίζεται με κέρδη, γιατί τα κέρδη συνήθως αυξάνονται ανάλογα με την αύξηση πληθωρισμού.³²

Μια άλλη κατηγορία που πλήττεται από τον πληθωρισμό είναι όσοι αποταμιεύουν χρήματα χωρίς να έχουν δυνατότητα σωστής πληροφόρησης για την ορθή τοποθέτηση των χρημάτων

³⁰ Kotler Philip, Marketing and Management, Εκδόσεις Interbooks, Αθήνα 1994, σελ. 247-249.

³¹ Kotler Philip, Marketing and Management, Εκδόσεις Interbooks, Αθήνα 1994, σελ. 247-249.

³² Δράκος Γ.Ε., Εισαγωγή στη Δημόσια Οικονομική, Εκδόσεις Α. Σταμούλης, Αθήνα-Πειραιάς 1996, σελ. 265.

τους. Σε περιόδους υψηλού πληθωρισμού αυξάνεται η κατανάλωση και μειώνεται η αποταμίευση.³³

Αρνητικές είναι οι συνέπειες του πληθωρισμού και για τους φορολογούμενους στην περίπτωση που δεν γίνεται τιμαριθμοποίηση της φορολογικής κλίμακας. Όταν ο φόρος εισοδήματος αυξάνεται με βάση το ονομαστικό εισόδημα τότε αυξάνεται και ο μέσος φορολογικός συντελεστής με αποτέλεσμα να μειώνεται το πραγματικό διαθέσιμο εισόδημα.³⁴

2.3 Πληθωρισμός στην Ελλάδα και τον κόσμο

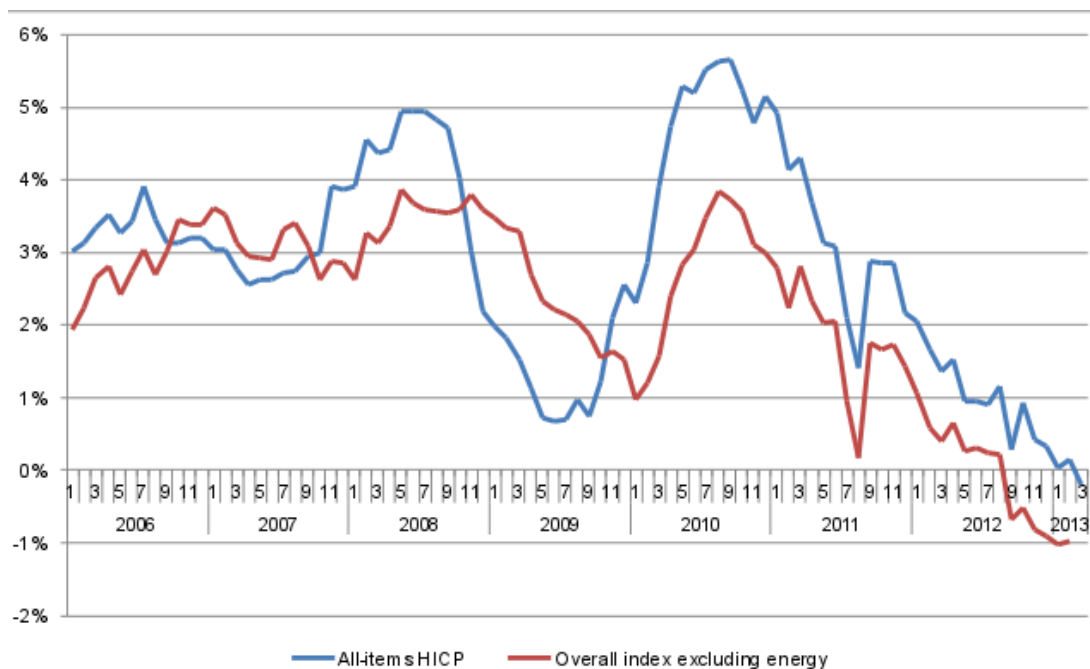
Ο πληθωρισμός στην Ελλάδα τον Ιούνιο του 2014 διαμορφώθηκε το -1,5, από -2,1% τον Μάιο, σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat για την Ε.Ε.. Αρνητικό πληθωρισμό εμφάνισαν επίσης η Βουλγαρία (-1,8%), η Πορτογαλία (-0,2%), η Ουγγαρία και η Σλοβακία (-0,1%) ενώ τα υψηλότερα ποσοστά παρατηρήθηκαν στη Μεγάλη Βρετανία (+1,9%), την Αυστρία (+1,7%) και το Λουξεμβούργο (+1,2%). Στην Ευρωζώνη ο πληθωρισμός παρέμεινε αμετάβλητος στο 0,5% τον Ιούνιο 2014, ενώ αντίστοιχο διάστημα το 2013 ήταν στο 1,6%. Στην Ε.Ε. ο πληθωρισμός αυξήθηκε από 0,6% τον Μάιο, σε 0,7% τον Ιούνιο, ενώ την αντίστοιχη περίοδο το 2013 ήταν στο 1,7%.³⁵

Στο διάγραμμα που ακολουθεί παρατηρούμε Στην μπλε γραμμή την διακύμανση του πληθωρισμού στην Ελλάδα από το 2006.

³³ Δράκος Γ.Ε., Εισαγωγή στη Δημόσια Οικονομική, Εκδόσεις Α. Σταμούλης, Αθήνα-Πειραιάς 1996, σελ. 265.

³⁴ Δράκος Γ.Ε., Εισαγωγή στη Δημόσια Οικονομική, Εκδόσεις Α. Σταμούλης, Αθήνα-Πειραιάς 1996, σελ. 265.

³⁵ Πληθωρισμός στην Ελλάδα και την Ευρώπη,(<http://ec.europa.eu/eurostat>),08/2014

Πίνακας 7: Πληθωρισμός στην Ελλάδα

Μέσοι ετήσιοι ρυθμοί μεταβολής (%) περιόδου (2006-2013)

Πηγή: <http://www.indeepanalysis.gr/?q=node/1066>

Η άνοδος της τιμής του πετρελαίου, σε συνδυασμό με την άνοδο των τιμών στα περισσότερα εισαγόμενα προϊόντα, η άνοδος του κόστους εργασίας, και η αύξηση της φορολογίας εκείνης της περιόδου διαμόρφωσαν τον ετήσιο ρυθμό του πληθωρισμού στο 3,5%.³⁶

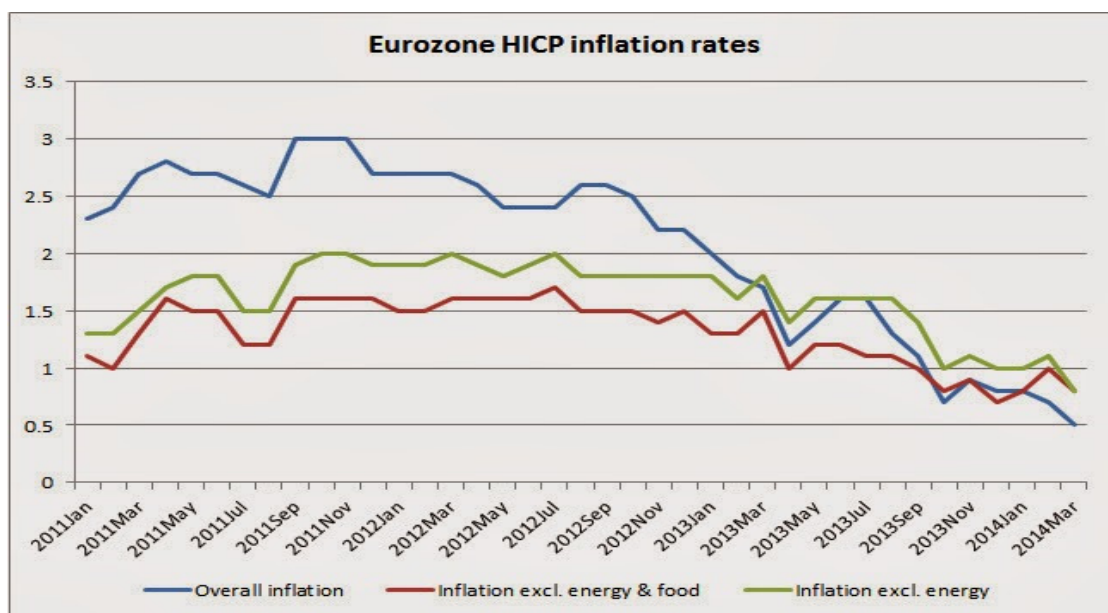
Το 2008 παρατηρείτε μια ραγδαία αύξηση στην τιμή του πληθωρισμού φτάνοντας στο 4.6% λόγω κυρίως της μεγάλης αύξησης του κόστους των καυσίμων αλλά και των εισαγόμενων

³⁶Ζονζήλος Ν. και Θ.Μητράκος (2006). Διερεύνηση των επιδράσεων των εξωγενών διαταραχών στην εμνοή και τη δυναμική του πληθωρισμού: Μια μακροοικονομική προσέγγιση για την Ελλάδα. Οικονομικό Δελτίο. Τεύχος 26. Τράπεζα της Ελλάδος.

προϊόντων. Από το 2010 έτος έναρξης της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα παρατηρείται μια συνεχή μείωση του πληθωρισμού από το 4.6 % στο -1.5% τον Ιούνιο του 2014.³⁷

Η μεγάλη υποχώρηση του γενικού πληθωρισμού οφείλετε στο άσχημο οικονομικό περιβάλλον στην διεθνή και εγχώρια αγορά, στην μεγάλη εξασθένηση της ζήτησης, στα ελλιπή περιθώρια κέρδους των επιχειρήσεων, στην αύξηση της ανεργίας, και στην αφόρητη υπερφορολόγηση των τελευταίων 4 ετών.³⁸

Στο διάγραμμα που ακολουθεί παρατηρούμε στην μπλε γραμμή την διακύμανση του πληθωρισμού στην Ευρώπη.

Πίνακας 8: Πληθωρισμός στην Ευρώπη

Μέσοι ετήσιοι ρυθμοί μεταβολής (%) περιόδου (2011-2014)

Πηγή: <http://openeuropeblog.blogspot.gr/2014/03/expectations-and-pressure-mount-for-ecb.htm>

³⁷ Έκθεση του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος για το έτος 2009 (Απρίλιος 2010). Τράπεζα της Ελλάδος (97-106).

³⁸ Πληθωρισμός στην Ελλάδα, (<http://www.naftemporiki.gr/finance/>).08/2014

2.4 Μέτρα αντιμετώπισης

- **Έλεγχος του ρυθμού εσωτερικής πιστωτικής επεκτάσεως**

Ο έλεγχος του ρυθμού εσωτερικής πιστωτικής επεκτάσεως πρέπει να αποτελεί τον πυρήνα οποιασδήποτε μιας νομισματικής διευθέτησης που αφορά τον πληθωρισμό. Η κάθε κυβέρνηση μπορεί να αντιμετωπίσει τον πληθωρισμό μόνο αν είναι σε θέση να ελέγξει την προσφορά χρήματος που δημιουργείται εντός της οικονομίας της. Σε μια τέτοια περίπτωση υπάρχει ο κίνδυνος αύξησης της ανεργίας. Επίσης κρίσιμο είναι να περικοπούν και οι δημόσιες δαπάνες του κράτους σε σημαντικό βαθμό.³⁹

- **Ελεύθερη διακύμανση της ισοτιμίας**

Με βάση την νομισματική θεωρία του ισοζυγίου πληρωμών, ο πληθωρισμός πιέζεται σε παγκόσμιο επίπεδο από το ενιαίο σύστημα με τις σταθερές ισοτιμίες. Αν μια χώρα θέλει να προφυλάξει την οικονομία της από τον εξωτερικό πληθωρισμό θα πρέπει να επιτρέπει την ελεύθερη κίνηση της ισοτιμίας του νομίσματός της και παράλληλα να ρυθμίσει τον πληθωρισμό που δημιουργείτε από την αύξηση της εσωτερικής πίστωσης.

Η λογική που στηρίζει την πρόταση αυτή βρίσκεται στην ιδέα ότι σημαντική πηγή πληθωριστικών πιέσεων δημιουργείται με την εισροή νομίσματος, η οποία συνεπάγεται το πλεόνασμα του ισοζυγίου πληρωμών. Το ισοζύγιο πληρωμών επικεντρώνεται στις επιπτώσεις από τις μεταβολές που δημιουργούνται στις ροές των εμπορευμάτων.⁴⁰

- **Αύξηση του προεξοφλητικού τόκου και των επιτοκίων καταθέσεων.**

³⁹ James A. Trevithick, Charles Mulvey, Οικονομική Ανάλυση του Πληθωρισμού, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα 1980, σελ. 228-229.

⁴⁰ James A. Trevithick, Charles Mulvey, Οικονομική Ανάλυση του Πληθωρισμού, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα 1980, σελ. 228-229.

Η αύξηση του τόκου με τον οποίο η Κεντρική Τράπεζα της Ελλάδας δανείζει τις διάφορες εμπορικές τράπεζες τις αναγκάζει να προσφέρουν δάνεια με μεγαλύτερα επιτόκια. Το αποτέλεσμα της κίνησης αυτής είναι οι επιχειρήσεις αλλά και οι ιδιώτες να ελαττώνουν την ζήτηση για δάνεια. Η αύξηση των επιτοκίων οδηγεί σε αύξηση των αποταμιευτών με αποτέλεσμα να πλήττεται σταδιακά η κατανάλωση.⁴¹

- **Πώληση χρεογράφων από την Κεντρική Τράπεζα.**

Η πολιτική της ανοικτής αγοράς από την Κεντρική Τράπεζα, πραγματοποιείται όταν το κράτος προβαίνει στην πώληση χρεογράφων απορροφώντας με αυτό τον τρόπο μεγάλες ποσότητες χρήματος. Καθώς η προσφορά του χρήματος μειώνεται ανεβαίνουν τα επιτόκια και έτσι περιορίζεται η ζήτηση.⁴²

- **Η πολιτική πιστωτικών ελέγχων και περιορισμών.**

Οι νομισματικές αρχές ενός κράτους πολλές φορές μπορεί να καθορίζουν με νόμο το ύψος του επιτοκίου στην αγορά πιστωτικών προϊόντων καθώς και τα όρια τα όρια των επιτρεπομένων χορηγήσεων από τις εμπορικές τράπεζες. Η θέσπιση αυστηρών πιστωτικών περιορισμών κυρίως για μη παραγωγικούς κλάδους, όπως το εμπόριο και οι οικοδομές, θεωρείται πολύ αποτελεσματικό μέσο για την καταπολέμηση του πληθωρισμού⁴³

⁴¹ Κατσανέβας Θ., Οικονομική της Εργασίας και Εργασιακές Σχέσεις, Εκδόσεις Α. Σταμούλης, Αθήνα 1997, σελ. 70-73.

⁴² Κατσανέβας Θ., Οικονομική της Εργασίας και Εργασιακές Σχέσεις, Εκδόσεις Α. Σταμούλης, Αθήνα 1997, σελ. 70-73.

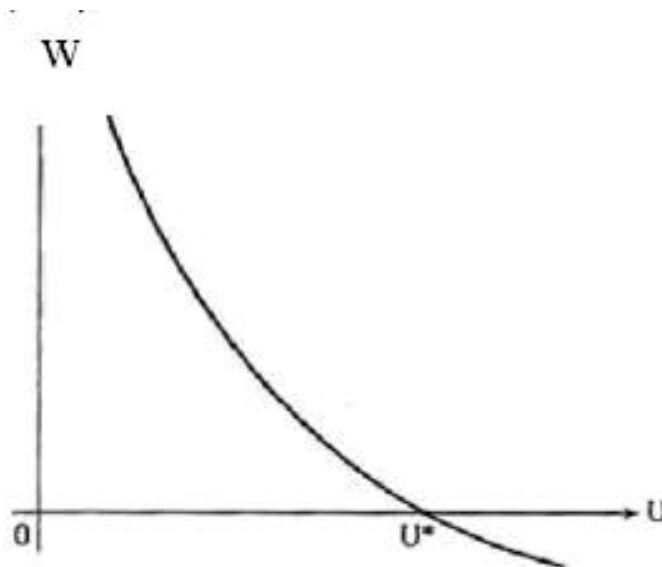
⁴³ Κατσανέβας Θ., Οικονομική της Εργασίας και Εργασιακές Σχέσεις, Εκδόσεις Α. Σταμούλης, Αθήνα 1997, σελ. 70-73.

Κεφάλαιο 3

Πληθωρισμός και ανεργία

3.1 Καμπύλη Phillips

Έντονο είναι το επιστημονικό ενδιαφέρον για τη μελέτη της σχέσης του πληθωρισμού με το μέγεθος της απασχόλησης και την ανεργία. Ο πρώτος επιστήμονας που μελέτησε σε βάθος την σχέση αυτών των δυο εννοιών είναι ο Άγγλος οικονομολόγος (A.W.PHILLIPS). Η μελέτη αρχικά επικεντρώθηκε στη σχέση μεταξύ του ποσοστού ανεργίας και του ποσοστού μεταβολής των μισθών. Στη σύγχρονη επιστημονική μελέτη οι μεταβολή των μισθών έχει αντικατασταθεί από την έννοια του πληθωρισμού.⁴⁴

Πίνακας 9: Καμπύλη Phillips

Πηγή: Αλληλεπίδραση πληθωρισμού και
ανεργίας, (<http://androulakis.bma.upatras.gr/mediawiki/index.php/>), 08/2014

⁴⁴ Κατσανέβας Θ., Οικονομική της Εργασίας και Εργασιακές Σχέσεις, Εκδόσεις Α. Σταμούλης, Αθήνα 1997, σελ. 70-73.

Η καμπύλη Phillips στο ανωτέρω διάγραμμα, τέμνει τον οριζόντιο άξονα στο ποσοστό ανεργίας 5%. Αυτό σημαίνει ότι σε αυτό το ποσοστό ανεργίας ο ρυθμός του πληθωρισμού είναι μηδενικός. Με βάση την καμπύλη σε χαμηλότερα ποσοστά ανεργίας αντιστοιχεί υψηλότερο επίπεδο πληθωρισμού, ενώ σε μεγαλύτερα ποσοστά ανεργίας ο ρυθμός πληθωρισμού είναι αρνητικός.

Στην σύγχρονη επιστημονική έρευνα η καμπύλη Phillips υποκαθιστά τον πληθωρισμό των τιμών με τον πληθωρισμό των μισθών. Στην ουσία δεν υπάρχει κάποια σημαντική διαφορά δεδομένου ότι ο πληθωρισμός των τιμών και των μισθών είναι έννοιες αλληλένδετες, καθώς όταν οι μισθοί αυξάνονται το ίδιο τείνουν να κάνουν και οι τιμές των αγαθών. Η καμπύλη περιλαμβάνει επίσης τον προσδοκώμενο πληθωρισμό. Η προσθήκη αυτή οφείλεται στους οικονομολόγους Milton Friedman & Edmund Phelps.⁴⁵

Τέλος η σύγχρονη καμπύλη Phillips περιλαμβάνει τις διαταραχές της προσφοράς που οφείλονται σε εξωγενείς παράγοντες. Σύμφωνα με την θεωρία αυτή ο πληθωρισμός εξαρτάτε από τον προσδοκώμενο πληθωρισμό, την απόκλιση της πραγματικής από την ονομαστική ανεργία καθώς και τις εξωγενείς διαταραχές στην πρόσφορα μιας οικονομίας.⁴⁶

3.2 Σχέση Πληθωρισμού και ανεργίας

Οι δυνατότητες που δίνει η μελέτη της καμπύλης Phillips για τη χάραξη της οικονομικής πολιτικής, όπου με βάση την μεταβολή της ζήτησης μπορεί να μεταβληθούν οι παράγοντες της παραγωγής, τη ζήτησης και του πληθωρισμού. Έτσι η αύξηση της ζήτησης μπορεί να μειώσει την ανεργία και να αυξήσει τον πληθωρισμό, η αντίστροφα η μείωση της ζήτησης να αυξήσει

⁴⁵ Rees Albert, *The Economics of Work and Pay*, Harper International Edition, London 1980, σελ. 211-213.

⁴⁶ Rees Albert, *The Economics of Work and Pay*, Harper International Edition, London 1980, σελ. 211-213.

την ανεργία και να μειώσει τον πληθωρισμό. Αν ο προσδοκώμενος πληθωρισμός αυξηθεί βραχυπρόθεσμα, η καμπύλη Phillips μετατοπίζεται προς τα πάνω, στην περίπτωση αυτή άσχετα με το επίπεδο ανεργίας ο πληθωρισμός είναι πάντα υψηλότερος. Καθώς ο πληθωρισμός δεν μπορεί να διατηρηθεί για πάντα πάνω από τον προσδοκώμενο πληθωρισμό, μακροχρόνια η ανεργία επιστρέφει στο κανονικό της επίπεδο και στην καμπύλη Phillips παρατηρείται η κλασική διχοτόμηση.⁴⁷

Η παρατήρηση της καμπύλης Phillips δείχνει πως στην περίπτωση που δεν υπάρξει κάποια εξωτερική διαταραχή της εγχώριας αγοράς η μείωση του πληθωρισμού συνδυάζεται με μια παρατεταμένη περίοδο υψηλής ανεργίας. Στην περίπτωση αυτή θα πρέπει να ληφθεί υπόψη τι ποσοστό της συνολικής παραγωγικής δύναμης μιας οικονομίας θα χαθεί στην προσπάθεια μείωσης του πληθωρισμού.

Με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία από την μελέτη της καμπύλης Phillips έχει παρατηρηθεί ότι για να μειωθεί ο ρυθμός του πληθωρισμού κατά μια ποσοστιαία μονάδα, πρέπει να θυσιάστούν 5 ποσοστιαίες μονάδες του ετήσιου ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ). Από την άλλη μεριά με βάση τον νόμο του Okun η μεταβολή της ανεργίας κατά 1% επιφέρει μεταβολή στο ΑΕΠ κατά 2%. Μπορούμε λοιπόν να διεξάγουμε το συμπέρασμα ότι για την μείωση του πληθωρισμού κατά 1% πρέπει να αυξηθεί η ανεργία κατά 2.5%.⁴⁸

Στην περίπτωση που η ανεργία είναι σε χαμηλά επίπεδα οι εργαζόμενοι έχουν το δικαίωμα να ασκήσουν πιέσεις για υψηλότερους μισθούς. Οι επιχειρήσεις προσπαθούν να περάσουν το υψηλότερο μισθολογικό κόστος αυξάνοντας τις τιμές των προϊόντων με αποτέλεσμα την σταδιακή αύξηση του πληθωρισμού. Από την παρατήρηση της καμπύλης Phillips φαίνεται ότι όσοι καθορίζουν την οικονομία μπορούν να στοχεύσουν είτε σε χαμηλά ποσοστά πληθωρισμού ή χαμηλή ανεργία, αλλά όχι και τα δύο.⁴⁹

Η εμπειρία από το λεγόμενο στασιμοπληθωρισμό της δεκαετίας του 1970, με ταυτόχρονα υψηλά ποσοστά τόσο του πληθωρισμού και της ανεργίας, άρχισε να διαμορφώνει την

⁴⁷ N. Gregory Mankiw, Μακροοικονομική Θεωρία, Τόμος Β', Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα 2000, σελ. 179-181.

⁴⁸ N. Gregory Mankiw, Μακροοικονομική Θεωρία, Τόμος Β', Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα 2000, σελ. 179-181.

⁴⁹ Ανεργία και πληθωρισμός, <http://dollarsandsense.org/archives/2006/0906drdollar.html>, 08/2014

δημιουργία μιας σταθεράς και για τις δυο έννοιες. Στη θέση της καμπύλης Phillips, πολλοί οικονομολόγοι άρχισαν να θέτουνε ένα «φυσικό ποσοστό ανεργίας." Αν η ανεργία ήταν να πέσει κάτω από αυτό το «φυσικό» ποσοστό, ωστόσο, ελαφρώς, ο πληθωρισμός θα αρχίσει να επιταχύνει. Σύμφωνα με το "φυσικό ποσοστό της ανεργίας" θεωρία που ονομάζεται (Non-Accelerating Inflation Rate of Unemployment ή NAIRU), αντί της επιλογής μεταξύ των υψηλών ποσοστών ανεργίας και πληθωρισμού ταυτόχρονα, οι προσπάθειες κατευθύνονταν προς την διασφάλιση ότι η οικονομία παρέμεινε σε «φυσικό» ποσοστό. Η πρόκληση σε αυτή την προσπάθεια ήταν να υπολογιστεί με ακρίβεια το επίπεδο της NAIRU και να οδηγηθεί η οικονομία σε ποσοστά ανάπτυξης με την παράλληλη διατήρηση της σταθερότητας των τιμών χωρίς να λαμβάνετε υπόψη ποιο είναι το αντίστοιχο επίπεδο της ανεργίας.⁵⁰

⁵⁰ Ανεργία και πληθωρισμός ,<http://dollarsandsense.org/archives/2006/0906drdollar.html>,08/2014

Κεφάλαιο 4

4.1 Συμπεράσματα-Επίλογος

Η ανεργία και ο πληθωρισμός είναι δύο παράγοντες της οικονομίας μια χώρας οι οποίοι επηρεάζουν άμεσα τους διάφορους οικονομικούς δείκτες της εγχώριας αγοράς και του ΑΕΠ. Μέσα από την έρευνα για την συγγραφή της παρούσας εργασίας έφερε στο προσκήνιο την σχέση ανεργίας και πληθωρισμού, καθώς και πως αυτοί διαμορφώθηκαν τα τελευταία χρόνια και ιδιαίτερα την περίοδο της κρίσης.

Η ανεργία ανάλογα με τον τύπο της, μακροχρόνια, βραχυχρόνια η μέσης διάρκειας, είναι ένας παράγοντας που επηρεάζεται άμεσα από το οικονομικό περιβάλλον. Σε μία οικονομία σε ύφεση η ζήτηση μειώνεται λόγω της μείωσης της αγοραστικής δύναμης των καταναλωτών. Η μειωμένη ζήτηση οδηγεί τις επιχειρήσεις είτε σε μείωση της παραγωγής είτε σε μείωση των επενδύσεων, με αποτέλεσμα την μείωση των θέσεων εργασίας.

Ο πληθωρισμός είναι ένας δείκτης της αύξησης ή μείωσης του γενικού επιπέδου των τιμών σε μια αγορά. Ο δείκτης αυτός επηρεάζεται και από τους εξωτερικούς και από τους εσωτερικούς παράγοντες της αγοράς.

Ένας σταθερός ρυθμός της αύξησης του πληθωρισμού σε σχέση με μια αυξανόμενη αγοραστική δύναμη των καταναλωτών είναι σημάδι ανάπτυξης της οικονομίας. Η αύξηση της τιμής των προϊόντων οδηγεί σε αύξηση των κερδών των επιχειρήσεων και καθώς ενισχύεται η αγοραστική δύναμη αυξάνει και η ζήτηση. Η αυξημένη ζήτηση οδηγεί τις εταιρείες σε νέες επενδύσεις άρα και αύξηση των διαθέσιμων θέσεων εργασίας.

Όπως αναλύθηκε και στο κεφάλαιο 3 όπου αναπτύσσεται αναλυτικά η καμπύλη Phillips, η ενεργεία και ο πληθωρισμός είναι έννοιες με αντίστροφη σχέση. Σε περιόδους με υψηλό πληθωρισμό έχουμε μειωμένη ανεργία ενώ σε περιπτώσεις μεγάλης ανεργίας έχουμε χαμηλό έως αρνητικό πληθωρισμό. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η πορεία του πληθωρισμού και της ανεργίας στην Ελλάδα όπου τα τελευταία χρόνια της κρίσης η ανεργία έχει αγγίξει το ποσοστό του 27% ενώ ο πληθωρισμός κυμαίνεται σε αρνητικά επίπεδα της τάξεως του -1.5%.

Καταλήγοντας πρέπει να τονιστεί ότι στην προσπάθεια διαμόρφωσης ενός υγιούς και σταθερά ανατασσόμενου οικονομικού κλίματος σε μια χώρα, οι δείκτες της ανεργίας και του πληθωρισμού παίζουν καθοριστικό ρόλο. Οι πολιτικές αυτές πρέπει να στοχεύουν σε ένα σταθερά αυξανόμενο πληθωρισμό με ρυθμό τέτοιο που να μην επηρεάζεται αρνητικά η αγοραστική δύναμη των καταναλωτών. Σε συνδυασμό με ενέργειες για την μείωση της ανεργίας και αύξηση της ζήτησης μπορούν να δημιουργηθούν οι βάσεις για μια σταθερή και αναπτυσσόμενη οικονομία.

4.2 Ελληνική/Ξένη Βιβλιογραφία

- Δρεττάκης Γ. Μανόλης, (2001), *Ανατομία της Ανεργίας στην Ελλάδα 1980-2001*, Αθήνα
- Βαβούρας Ι., (2005), «Οικονομική Πολιτική», Εκδ. Παπαζήση, Αθήνα
- Βαβούρας Ι, (1998), *Οικονομική Πολιτική*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, σελ. 238-241
- Βαβούρας Ι., Μανωλάς Γ., (2006), «Εισαγωγή στις Μακροοικονομικές Έννοιες», Εκδ. Παπαζήση, Αθήνα
- Κορλίρας Π., (1979), «Θεωρία Ανεργίας και Πληθωρισμού», Εκδ. Gutenberg, Αθήνα
- Πετρινώτη Ξ., (1989), «Αγορές εργασίας», Εκδ. Παπαζήση, Αθήνα
- Οικονομικό Δελτίο ALPHA BANK, (2003), Τεύχος 87/Σεπτέμβριος, σελ. 3.
- Πουρναράκης Ε., (1980), «Μακροοικονομική Θεωρία και Πολιτική», Εκδ. Παπαζήση, Αθήνα

- Λιανός Θ., Μπένος Θ.,(1996), Μακροοικονομική Ανάλυση & Δημοσιονομική Πολιτική, Εκδ. Ευγ. Μπένου, Αθήνα, σελ. 412-414.
- Δράκος Γ.Ε.,(1996), Εισαγωγή στη Δημόσια Οικονομική, Εκδόσεις Α. Σταμούλης, Αθήνα-Πειραιάς , σελ. 265.
- Κατσανέβας Θ.,(1997), Οικονομική της Εργασίας και Εργασιακές Σχέσεις, Εκδόσεις Α. Σταμούλης, Αθήνα, σελ. 70-73
- Ζονζήλος Ν., Θ.Μητράκος(2006). Διερεύνηση των επιδράσεων των εξωγενών διαταραχών στην εμμόνη και τη δυναμική του πληθωρισμού: Μια μακροοικονομική προσέγγιση για την Ελλάδα., Οικονομικό Δελτίο. ,Τεύχος 26. ,Τράπεζα της Ελλάδος
- Έκθεση του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος για το έτος 2009, (2010). Τράπεζα της Ελλάδος (σελ. 97-106).
- Walter I. W.,(1995), Οικονομική, Εκδόσεις «Κλειδάριθμος», Αθήνα, σελ. 102
- William H. B., James M. L.,(1998), Μακροοικονομική Θεωρία, Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα, σελ. 406. ».
- N. Gregory M.,(2000), Μακροοικονομική Θεωρία, Τόμος Β', Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα, σελ. 179-181
- Rees A.,(1980), The Economics of Work and Pay, Harper International Edition, London , σελ. 211-213.

- Kotler P., (1994),Marketing and Management, Εκδόσεις Interbooks, Αθήνα, σελ. 247-249.
- James A. Trevithick, Charles M.,(1980), Οικονομική Ανάλυση του Πληθωρισμού, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα, σελ. 228-229.

4.3 Διαδικτυακές πηγές

- Ελληνική στατιστική αρχή,ερευνα εργατικού δυναμικού,(www.statistics.gr),08/2014
- European commission,(http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/publication_summary7873_en.htm),09/2014
- Οι 10 χώρες με την μεγαλύτερη ανεργία στον κόσμο (<http://www.jodigraphics.net/?p=4500>),08/2014
- Ποσοστά ανεργίας στην Ελλάδα, (<http://www.3comma14.gr/pi/?survey=19366>),08/2014
- Παγκόσμιος χάρτης της ανεργίας, (<http://www.news.gr/oikonomia/oikonomikaneia/article/110917/o-pagkosmios-harths-ths-anergias-ton-neon.html>),08/2014
- Οικονομικές διακυμάνσεις, Πληθωρισμός-Ανεργία, (<http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGL-C117/130/944,3464/>),08/2014
- Πληθωρισμός στην Ελλάδα και την Ευρώπη,(<http://ec.europa.eu/eurostat>),08/2014
- Πληθωρισμός στην Ελλάδα,(<http://www.indeepanalysis.gr/?q=node/1066>

- Πληθωρισμός στην Ευρώπη,(<http://openeuropeblog.blogspot.gr/2014/03/expectations-and-pressure-mount-for-ecb.htm>),08/2014
- Ανεργία και πληθωρισμός ,<http://dollarsandsense.org/archives/2006/0906drdollar.html>,08/2014